

Müharibə deyilən bir kabusu biz həmişə kitablardan oxuduq, filmlərdən izlədik. Azərbaycanımızın dilbər guşəsi olan Qarabağın işğalı isə bütün detalları ilə beynimizdə gözümüz önündə daim canlanacaq şəkildə dərin izlər buraxdı. Minlərlə şəhid verdik, Vətənimizin hər bölgəsində şəhidlər xiyabanı salındı. Amma gün gəldi o şəhidlərimizin qanı alındı. Yeni şəhidlər versək də, torpaqlarımızın düşmən tapdığından azad olması bir az da olsa yanan ürəyimizə su səpdi...

Bu qələbədə bizim Maştağa kəndinin də payı var. Maştağa Şəhidlər Xiyabanı bizim tez-tez ziyarət etdiyimiz məkanlardan biridir. Burada uyuyan igid oğullarımızdan biri də Şəhid Rəşad Novruzovdur...

*Rəşadətli Rəşad balam,
Əsgər oğlum, igid balam.
Şəhid oldun el yolunda,
Azərbaycanın uğrunda!
Dərdli oldu atan, anan...*

Şəhidimizin anası İlahə Məmmədovanın dərdli sənəsinə qopan bu misraların baş hərfləri Şəhidimizin adını açıqlayır. İlahə xanım oğlu haqqında qürurla, fəxrlə danışır: "Oğlum Rəşad 2002-ci il aprelin 3-də Maştağada dünyaya gəlib. Biz müvəqqəti Xocasan qəsəbəsində məskunlaşdıqımızdan Rəşad 2008-2013-cü illərdə Binəqədi rayonu Zakir Məmmədov adına 103 sayılı məktəbdə təhsil alıb. 2013-2017-ci illərdə təhsilini Maştağadakı 255 sayılı məktəbdə davam etdirib. 2015-2016-cı illərdə qaydasız döyüş idman növü ilə məşğul olub. 9 illik məktəbi bitirib, bir il bərbərlik sənətini öyrənib. Atası Elşad Novruzov tikintidə usta olduğuna görə, onunla işləməyə başlayıb. Bir müddət mağazada satıcı vəzifəsində də çalışıb. 2020-ci ilin aprelinde hərbi xidmətə gedib. Goranboyda Ballıqayada xidmət edib. Ordan Cəlilabadda 052 hərbi hissəyə göndərilib və Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə xidmət edib..."

Şəhid anası bura kimi sakit danışdı, sonra bir qədər fikrə getdi. Oğlu ilə keçən günlərin təsiri altında bəlkə də xoşbəxt bir an yaşadı. Növbəti sualımı cavablandırmaq üçün sözüne davam etdi: "Sentyabrın 20-26-da Bakıda Şubanı hərbi hissəsində təlim keçirdilər. 26-da yanına getdik, artıq döyüş bölgəsinə getmişdilər. Sentyabrın 27-də

müharibə başladı...

Rəşad Füzuli, Qubadlı, Zəngilan, Kəlbəcər, Hadrut, Laçın, Şuşa döyüşlərində iştirak edib. Noyabrın 9-da Şuşada şəhid olub. Atasına demişdi ki, birçə Şuşa qalib, ayın 5-ə kimi qayıdacağıq. 3-4 dəfə əlaqə saxladı bizimlə. Deyirdi ki, hər şey yaxşıdır, az qalib qələbə çalacağıq, gələcəyik...

Oktyabrın 12-də axırıncı dəfə danışdı. Deyib ki, gələndən sonra mənə toy edəsiniz. Amma sonra Şuşaya gedəndə oktyabrın sonunda atası ilə danışdı, deyib ki, Şuşaya gedirik, halal elə, bəlkə qayıtmadım. 10 gün xəbər gəlmədi, qələbə olmuşdu, amma xəbər yox idi. Düşündük ki, sağ olsaydı, yaqın nə yolla olsa xəbər verərdi. Çünki bir dəfə Füzuli döyüşlərində zəng vura bilməyəndə, bir adama demişdi ki, atama zəng vur, de ki, salamatam. Atası 3 gün onu yuxuda görüb, deyib ki, mən ağır am, gəl mənə apar, sonra da deyib niyə gəlib mənə aparmırsan. Atası axtarıb tapıb, deyiblər sağdır, zəngi gəlmədiyindən bildirdik ki, yoxdur. Atası Füzuliyə gedib, cənazələrə baxıblar. Atası açanda Rəşadı tanıyıb. Noyabrın 15-də gətirdilər, Razində İmam Rza məscidində saxlanılıb. Səhəri evə gətirdilər. Yarım saatdan sonra Maştağa Şəhidlər Xiyabanında dəfn olundu..."

İlahə xanım gah fəxrətlə danışır, oğlunun şəhadətilə qürur duyduğunu bildirir. Gah da ürəyinin bir parçası olan, ömrünün ilk nübrası olan igid balasının yoxluğunu düşünüb kövrəlir. Bütün şəhid anaları belədir. Nə qədər fəxr etsələr də, yenə də candan can ayrılıb. Nə qədər "Vətən sağ olsun" desələr də, övladlarının da sağ olması keçir ürəklərindən. Çox vaxt da onların haqqında sağ kimi danışirlar. Bu it-

Şəhid Rəşad Novruzov...

kiyə inanmaq istəməzlər. Sanki hardasa var, bir gün gələcəkmiş kimi xəyal da qururlar...

Savadlı idi, kasıbçılıqdan təsilini davam etdirə bilmədi. Dünya malına gözü tox idi. Kərbəlaya getmək istəyirdi, mən qoymadım, sonunda şəhid oldu. Ağam İmam Hüseyne qonaq olar, inşaallah. Deyirdi ki, ana, gələcəyəm əsgərlikdən, səni işləməyə qoymayacağam...

103 sayılı məktəbdə oxuduğu sinfə adını veriblər. Əsgər yoldaşı Fazilin qucağında can verib. Deyib ki, atama, anama salam de, mənə bağışlasınlar, gələ bilmədim..."

Şəhidimizin atası Elşad Novruzov danışmaq istəmədi, amma İlahə xanımın sözüne qüvvət olaraq dedi: "Mən əsilikdən qorxurdum. Şükr Allaha ki, əsir olmadı, şəhid oldu. Şəhidlik gözəl məqamdır". Söhbətimizin sonunda "O gəlməyə də, siz gedəcəksiniz onun yanına" deyəndə, şəhid atası dedi: "Mən düşünürəm onun getdiyi yere gedə biləcəyəm. Təki olsun, amma onların məqamı böyükdür..."

İlahə xanımın şəhid oğlunun dilindən yazdığı digər şeiri də oxuculara təqdim edirik:

*Bir gün xəbər gələr, anam,
Şəhid oldu oğlum Rəşad.
Sən ağlama, fəxr et,
anam,
Vətən azad, ruhumuz şad.*

*Mən hər zaman yanınızda,
Hərdən ruhən birləşərik.
Mənim məkanım cənnətdir,*

Bir gün burda görüşərik.

Şəhid Rəşad Novruzov "Vətən uğrunda", "Cəsur əsgər", "Şücaətə görə" medalları ilə təltif olunmuş, fərxi fərman almışdır. Digər medalların da veriləcəyi gözlənilir.

Şəhidimizin dostu Sərxan deyir: "Rəşad çox igid oğlan idi. Biz birlikdə işləmişik. Həmişə yanımda olub. Yaxşı, ünsiyyətçi, zarafatçı idi. Çox mərd oğlan idi. düzgün idi, halal zəhməti sevirdi..."

Şəhidimizin döyüş yoldaşı ismayıl Xıdırılı deyir: "Rəşadla çox yaxın olmuşuq. İsmayılı da eyni qrupda olmuşuq. Deyib-gülən, zarafatçı idi. qrup komandirimiz də, digər komandirlər də onu çox sevirdilər. çox işgüzar idi, əziyyətdən çəkinməzdi. Hamıyla

münasibəti yaxşı idi, heç kimlə dalaşmazdı. Haçan baxırdın, kimləsə deyib-gülürdü..."

Sentyabrın 23-də sonuncu təlim məşqimiz idi. Rəşad çox çalışırdı, sürünürdü, tər tökürdü, daha yaxşı öyrənsin deyə, daha yaxşı bacarsın deyə daha çox çalışırdı. Təlim məşqlərimiz bitdi, qayıtdıq. Sentyabrın 25-də heyəcanla durduq və bütün əşyalarımızı maşınlara yüklədik. Hamımız oturmaq maşına. Dedilər ki, Göygöl təliminə gedirik. Gecə saat birin yarısında Gorana çatdıq, yerləşdik, gecə patrulluna da Rəşadla bir çıxdıq.

Səhər təpənin üstündə yenə patrulda birlikdə idik. Aşağı düşdü, dedi ki, gəliyəm. Sonra mənə səsəldi, düşdüm gördüm daraqları doldururlar. Sonra yola düşdük. Murova gəldik. Hava çox soyuq idi. Sentyabrın 26-da gecə səhərə kimi sursat yüklədik. 27-ə keçən gecə yola düşdük. Artıq Kəlbəcər istiqamətində döyüş başladı. 18 kilometr irəliləmişdik. Gecə idi, Rəşadla uzanmışdıq, dedi ki, Xıdırılı, çox üşüyürəm, gəl qucaqlayaq bir-birimizi, isinək. Səhər açılana kimi ac-susuz yatdıq. Sonra Cəbrayla getdik. Rəşad çox əziyyət çəkən qardaş olub. Mən onu heç vaxt unuda bilmərəm. Nəyimiz olub bölmüşük, çörəyimizi, suyumuzu belə...

Çox yaxın olmuşuq, qardaş kimi. Bir dəfə döyüşün axır vaxtları idi, iki gün yatanda sayıqladı, qışqırıb yuxudan oyandı. Sol tərəf qabırğasını tutmuşdu. Dedim, nə olub, dedi ki, qaça, görürəm ki, yaranlanmışam...

Nə vaxt süfrəyə oturub çörək yeyirdik, deyirdi ki, "Şəhid olacağam". Ancaq bu sözü deyirdi...

İsmayıl artıq tükəndi, sözünü bitirdi. Görünür həmin anları xatırlamaq o qədər də asan deyildi. Zərəfat deyil, odun, alovun içində olasan, güllə yağışı altında torpaq alasan, hər gün çiyində şəhid, yaralı daşıyasan. İnsan daş deyil ki...

Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, ruqları şad olsun, Allah şəhid ailələrinə səbr versin, müharibə alovunun içindən salamat çıxıb gələn canlı şahidlərimizə də...